

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohányőrszékben.

Közgyűlés a városnál.

Mint termékenyítő eső, úgy hullott a közgyűlés kedélyére az a jelentés, amelyet Saára Gyula dr. polgármester eléje terjesztett. A város közönségének, a közgyűlésnek óhajai eddig belefolytak a polgármester hangulatába s ha ott termékeny talajra találtak, kivirágoztak, ha annak nem tetszett, gyökerestől kipusztultak. Saára dr. egy új rendszert léptetett életbe. Minden közgyűlésén jelentést tesz a város állapotáról, minden aktuális kérdés fejlődéséről. A bizottsági tagok nagy lelkesedéssel fogadták a szép üjtást s örömmel vetik tudomásul, hogy ez ezután és így lesz. Az érdekes jelentést egész terjedelmében a következőkben közöljük:

Saára Gyula dr. polgármester
havi jelentése.

Méltóságos Főispán úr és

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

A most életben levő szervezési szabályrendeletünk 35. §. n) pontja értelmében a polgármester, mint a város ügyeinek vezetője, a főispánnak és a törvényhatósági bizottságnak minden rendes közgyűlésen intézkedéseiről s a törvényhatóság állapotáról tüzetes jelentést tesz.

Amint Méltóságos Főispán úr és a tek. törvényhatósági bizottság a mult. tapasztalataiból tudja, ily polgármesteri jelentések közgyűlési tárgysorozatunkban felvéve s előterjesztve nem letek, holott ezen jelentések kiváló fontossággal bírnak a törvényhatósági bizottság ellenőrző feladatának lelkiismeretes teljesítésére indokából, de különösen azért is, mert ezen jelentések tárják fel és mutatják hű képét annak, vajjon a polgármester a helyes adminisztráció érdekében lelkiismeretesen teljesíti-e hivatalos állásából folyó kötelességét és megfelel-e a közgyűléstől nyert utasításoknak, végrehajtja-e kellő időben híven és lelkiismeretesen a közgyűlési határozatokat s foglalkozik-e a város előrehaladása, fejlődése érdekében oly teendővel, melyek jövőbeni működésének irányát jelölik meg.

Midőn én, f. é. május hó 12-én a polgármesteri hivatal vezetését átvettem, a most életben levő szervezési szabályrendelet 35. §. k) és r) pontjai alapján az engem mint polgármestert megillető jogoknál fogva legelső és fő feladatomban tekintetem azt, hogy addig is míg az új szervezési szabályrendelet kormányhatóságilag jóváhagyva leérkezik, a város helyes adminisztrációja biztosítása érdekében megtegyem mindazon kezdeményező lépéseket, melyek míg egyrészt az olyannyira kívánatos rend helyreállítása, a tisztviselők munkaejének egyenletes és igazságos kihasználása mellett szükségeseknek mutatkoztak és amely intézkedésekkel előkészíteni és megkönnyíteni iparkodom az új szervezési szabályrendeletnek életbe léptetését.

Elsősorban is szükségesnek tudtam, hogy a nyilvántartási rendszert életbe léptessem, ez okból érendeltem, hogy a közigazgatási kiadó

minden egyes ügyet és határozatot, melyre akár tisztviselő, akár szakbizottság, szakosztályok vagy más hivatalok és hatóságoktól jelentés várandó nyilvántartásba vegyen és hogyha a nyilvántartási idő lejártával a végzés vagy megkeresésnek elég nem tétetik, hivatalos jelentést tegyen.

Az összes előadókat utasítottam, hogy a kiadót a határozatra vezetett külföldi utasításokra hívják fel s a teljesítésre kiűzött határidő nyilvántartására.

A tanácsülések alkalmával azon meggyőződésre jutottam, hogy a jegyzői hivatal a mostani rendszer mellett túlterhelve van munkával, aminek okát abban találtam, hogy a tanácsosok a mult gyakorlat szerint nem előadói javaslatokat, hanem csak jelentéseket terjesztettek a tanács elé és az aljegyzők ezen jelentések alapján adták elő az ügyet a tanácsban, és állították össze előadói javaslatokat, ami részükről igen sok esetben, az ügy előkészítésébe be nem folyván, nem is bírhattak az ügy azon részletes ismeretével, mely egy helyes előadói javaslat meghozatalához szükséges.

A jelenleg érvényben levő szervezési szabályrendelet 7. §-a 2-ik bekezdése értelmében a tanácsban az előadói teendőket a tanács tagjai, továbbá a főorvos, a főmérnök és aljegyzők teljesítik, kik között az előadandó tárgyakat a polgármester osztja fel.

A szervezési szabályrendelet ezen §-ában biztosított jogomnál fogva a tanács tagjaival egyetértőleg akként intézkedtem, hogy jövőben a tanács tagjai a nekik kiadott és kiosztott ügyekben az előadói teendőket teljesíteni s az előadói javaslatokat és határozatokat elkészíteni fogják.

A jelenleg érvényben levő szervezési szabályrendeletnek ezen fentebb hivatkozott rendelkezése alapján már most nagy részben megvalósítható az ügyosztályi rendszer annyiban, amennyiben minden egyes szaktanácsos ügykörében tartozó ügyet önmaga fogja ellátni és mint kellő tárgyismerettel bíró sokkal szabatosabban és alaposabban beszélheti el előadói javaslatát.

Az eddigi gyakorlat szerint nemcsak a szaktanácsosok által előbb tárgyalásra előkészített ügyeket, hanem a főorvos és főmérnök által előkészített és kiváló szakértelmet igénylő ügyeket is a tanácsban az aljegyzők adták elő s ők terjesztették elő határozati javaslatot, holott ezen teendők teljesítése a jelenlegi szervezési szabályrendelet értelmében is mindig azok ügykörébe tartozik, kiknek az előadandó tárgyakat a polgármester kiosztotta.

A multban életben levő azonban a jelenlegi szerv. szabályrendelettel is határozottan ellenkezésben álló ezen gyakorlat szerint a legtöbb esetben kétszeres munka végeztetett; mert a szaktanácsosok és a szakelőadók munkaejére és hivatali működésének ideje, a jelentések és vélemények szerkesztése és megadásával éppen úgy lekötöttet, mint azon esetben, ha az előadói vagy határozati javaslatot önmaguk készítették volna el.

A tanács tagjainak hozzájárulásával a szervezési szabályrendeletnek megfelelőleg ekként visszaállított előadói rendszer érvényre juttatásával igen sok esetben az egyáltalán nem igen in-

dokolható kétszeres munka lesz megszüntetve, az ügyek elintézése pedig gyorsabbá válik, a beérkezett ügyek pedig aránylagosan fognak az arra hivatott szakelőadók és aljegyzők között felosztatni.

Ugy a közigazgatási mint az árvászéki kezelő hivatalokban mindazokra, kik kizárólag másolással foglalkoznak, a teljesített munkamennyiség ellenőrzése végett a kir. igazságügyminiszter 66460/900 sz. rendeletének megfelelőleg az ugynevezett ellenőrzési kimutatási rendszert fogom behozni, mely rendszer szerint ellenőrizhetem a leírókat, vajjon munkaterejük teljes kihasználása mellett a tőlük telhető minden nagyobb megterhelteésük nélkül megkívánható munkát teljesítik-e.

Ezen rendszer bevezetése által teljes reményem van arra, hogy az új szervezési szabályrendeletben megállapított díjnyelők és leírók száma teljesen elégséges lesz, sőt írógépek száporításával még le is szállítható.

Különösen örködni fogok azon, hogy a tisztviselők és az összes kezelőszemélyzet tagjai a hivatalos órákat pontosan betartsák és az én engedélyem nélkül az előirt hivatalos órákban a hivatalos helyiségeket el ne hagyják. Ha bármikor ily eset tudomásomra jut, veőlük szemben mindenkör a szervezési szabályrendeletben biztosított jogommal a legszigorúbban fogok élni; mert különös súlyt fektetek a helyes adminisztráció érdekében, tehát a közügy parancsolta fegyelem biztosítására; mert addig, míg én éppen a saját szorgalmammal, akarok jó példát mutatni, viszon a legszigorúbban fogom megkövetelni azt, hogy mindenki munkakörét, melyet hivatala elfogadásával magára vállalt, híven és lelkiismeretesen töltsön be.

Folyó évi június hó 1-től kezdve akként intézkedtem, hogy a községi bírászkodás ellátását egyk árvászéki ülnökre fogom bízni, mert nem találok helyesnek azt, hogy a gazdasági tanácsos egész más épületben oty teendőket végezen, melyek őt a szaktanácsosi teendőkől elvonják. Szóval kiváló gondot fogok fordítani arra, hogy mindenki egyenletesen és igazságosan látassék el munkával.

Rendelőleg intézkedtem mindenütt a hátralékok záros határidő alatti feldolgozása iránt, amennyiben az általam kiűzött határidő-alatt feldolgozva nem lesznek, a szerv. szabályrendelet 104. §-ába gyökerező jogomnál fogva a hivatalos órák meghosszabbítása iránt fogok intézkedni.

Különös gondot fordítottam a következő ügyek előbbrevitelére:

A városunkban létesítendő vízvezetési és csatornák ügyében dr. Kuti József és Rauscher Béla b. t. urak közgyűlésileg olyan megbízást kaptak, hogy a fentjelzett munkák ellenőrzésére egy teljesen megbízható szakegység után tudakozódjanak.

Rauscher Béla ur a napokban szóbelileg közölte velem, hogy Fazár mérnök ur, ki vizműveink terveit készítette, hajlandó volna a munkák ellenőrzésére vállalkozni.

Az ellenőrző díjazás alku tárgyát fogja képezni, melynél esetleg sikerülhet jelentékeny összeget megtakarítani.

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOSNÉ
VÁSON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANATL NÉ-ÉLE. ÜZLETHELYISÉG. —

Mai lapunk 4 oldal.

FJNa00000315

Sürgős feladatommak tartottam még, hogy a rétö. öntözés ügyét minél előbb a megvalósulás felé vihessem.

Ezen okból eljártam a földmívelésügyi miniszteriumnál ahol az ügy érdekében tárgyaltam az osztályvezető miniszteri tanácsossal és a vízvezetési szakosztály nemkülönben a jogi szakosztály főnökével, mely tárgyalásom eredményeként jelenthetem, hogy az eljárás körül alaki hiba történt, mivel a megalakuláshoz a rétöntözési társulat területének kétharmad többségét képviselő tulajdonosok hozzájárulása nincs meg, ez a szám pedig a megalakuláshoz feltétlenül megkívántatik; mert erre a miniszterium kiválóan súlyt helyez; előreláthatólag az iratok pótlások végett vissza fognak érkezni, hogy a még hiányzó szavazatok pótolhassanak.

A hibát a mulasztásban abban látják, hogy a területszerinti szavazásnál egyik-másik tulajdonos nagyobb területtel szavazott, mint a mennyivel birt s így állott elő a különbség.

Mulasztásnak tudják be a miniszteriumban, hogy a helyi kulturmérnökség nem lett meghíva a szavazáshoz, mert az a hibát mindjárt észrevette volna s a hiányzó szavazatok már az alkalommal pótolni lehetett volna.

A miniszteriumban ígéretet kaptam, hogy az ügyet sürgősen elintézik, a kívánt pótlásokat részletesen meg fogják jelölni, a mikor megtörténik s az iratok leérkeznek, én kiváló gondot fogok fordítani arra, hogy a pótlások lehető legelőrebb idő alatt eszközöltessenek s rét tulajdonosainkat oly kiválóan érdeklő ezen ügy a legelőrebb idő alatt még az ősz bekövetkezése előtt teljes befizestést nyerhessen.

A miniszteriumban eleinte akadálynak tekintették azt is, hogy a bemutatott térképvázlat szerint az öntözés céljaira szolgáló területen szántóföldek is vannak.

Ezen akadályt azonban a mint a miniszterium jogügyi szakosztályában folytatott tárgyalásaim alkalmával felvilágosítást nyertem, most már azért nem tekintik lényeges akadálynak, mert a szántóföldek, melyek az öntözési területbe esnek, térfogatukra igen csekélyek, mert épen szántóföldek tulajdonosai nagy részben reászavazták a társulat megalakítására s így a társulat megalakulásához tényleg hozzájárultak, mert a területnek melyben ezen szántóföldek is belesznek már a múltban öntözési joga volt s így a tulajdonosok nem is voltak jogosultak a rétmívelés céljaira szolgáló területet szántóföldekké alakítani.

Ezen indokok alapján a mint tárgyalásaim folyán megnyugtatót nyertem a földmívelésügyi miniszterium jogi osztálya remélhetőleg nehézségeket nem is fog támasztani.

Hogy ezen ügy majd másfél éven keresztül előbbre nem mehetett, annak oka az volt, hogy az ügy felterjesztése alkalmával nem lett igazolva, hogy a vízjogi törvény életbeléptetése alkalmával ezen területeknek öntözési joga fennáll-e, avagy biztosítva volt-e?

Ez iránnyban leiratok érkeztek a városhoz és csak hosszú idő után lett a város által konstatació, hogy ezen területek öntözési joga igen is fennállva van.

A miniszteriumnál folytatott tárgyalásaim alkalmával nyertem értesülést arról, hogy a földmívelésügyi miniszteriumban a közbirtokosság által alakított rétöntözési társulatok segélyezésére egy igen tekintélyes alap áll rendelkezésre.

Arról is nyertem értesülést, hogy a városunkban réttulajdonosaink által létesítendő rétöntözési társulat területének arányához képest esetleg 3000 kor. évi segélyt is lehetne kieszközölni.

Mindent el fogok tehát követni, épen ezért már ez alkalommal is kérem a főispán urat, hogy ez ügyben velem a miniszteriumban együttesen eljárva, magas befolyásával segítsen réttulajdonosaink javára ily segélyösszeg kieszközölését biztosítani. Már az 1885. XXIII. t. c. megalakítása óta húzódik a székesfehérvári Felmayér István és Fiai, illetve jelenleg a Neukirchen-i kékköves részvénytársaság tulajdonát képező gyárhoz tartozó vízhasználati jogosítvány gyakorlatinak szabályozása.

En mint városi bizottsági tag mintegy tíz évvel ezelőtt e tárgyban interpelláltam is a város polgármesterét, mint vízjogi hatóságot, hogy e kérdési rendezze s bár már az időben az ügy rövid elintőzésére biztatást nyertem, az ügy azonban mindez ideig rendezve és megoldva nem lett.

A f. évi május 26-án enökletem alatt megtartott helyszíni tárgyalás alkalmával már ezen ügy annyira tisztázva lett, hogy az érdekelt felek — a kir. kulturmérnökség, valamint a városi főmérnök és a háltépyezési felügyelőnek, mint szakértőknek meghallgatása után, a kulturmérnökség előadói javaslatát és észrevételeit megtehettük s így nekem mint első fokú vízhatóságnak módom s alkalmam lesz arra, hogy az elsőfoku határozatot meghozzam.

A tárgyalás eredményei szerint megoldást fog nyerni a szennyvíz derítése, mely kiválóan fontos, mivel a jelenlegi mód szerint a gyárból a csatornába ömlő víz sűrű festéktartalmánál fogva bizonyos napokban több órán át a vizet hasznavehetetlenné teszi, holott a szakértők által javasolt módon a szennyvíz arként derítetik, hogy az növények öntözése és más célok felhasználására alkalmassá válik. Rendszerint fog a csatornatisztítás és egyéb vízi művek fenntartásához való hozzájárulása is a gyárnak.

A felsőbb leányiskola 8500 korona segély ügyében a törv. bizottságnak már az előző tárgyalásokból folyólag tudomása van, az a mulasztás történt, hogy az 1907. november 27-iki közgyűlés 357/18932 sz. határozatából a vallás és közokt. miniszter urhoz felterjesztett felirat, melyben kértük a minisztert, hogy a felsőbb leányiskolát vegye állami kezelés alá, csak 1908. évi február 7-én lett a miniszteriumhoz felterjesztve, vagyis akkor, mikor már a miniszterium költségvetése elkészítve lett.

Ez ügyben az a mulasztás is történt, hogy bár a felsőbb leányiskola engedélyezésekor a miniszter határozottan jelezte, hogy a midőn a polgári leányiskola megszűnik, az e címen adott segély is megvonatik; mindannak dacára, hogy az a miniszteri leiratban jeleztetett, a város vezetősége mégsem intézkedett aziránt, hogy kérelemmel fordult volna a miniszteriumhoz, hogy a polgári leányiskola részére adott 8500 kor. segélyt a felsőbb leányiskola részére is engedélyezze s így történt meg az, hogy a miniszterium költségvetésében a felsőbb leányiskola segélyezésére semmi összeget sem vett fel.

En 1908. február elején a felsőbb leányiskola miniszteri biztos urtól értesültem ezen mulasztásról és hogy ennek orvoslására módot találjak, szóbeli előterjesztést tettem a város polgármesteréhez, ki azután 1908. február hóban tartott közgyűlés alkalmával jelentést is tett a közgyűléshez s a közgyűlés a segély megadását iránt fel is irt a miniszterhez.

Minthogy azonban a költségvetés a miniszteriumban elkészítve volt s a parlamenthez is benyújtott, a közokt. miniszter kérelmünknek azon indokból, mert a címetlen fedezet felvéve nincs, helyt nem adott. A helyzet tehát úgy áll, hogy mi az 1908. évi költségvetésünkben ezen 8500 koronát mint fedezetet felvettük. Ha ezt mint segélyt meg nem kaphatjuk, úgy ezen 8500 koronára új fedezetről kell gondoskodnunk.

Városunk ezen nagyon is eminens anyagi érdekében főispán úr ömléggel 1908 május 8-án a közokt. miniszter urnát az osztályvezető Morfin Imre miniszteri tanácsos jelenlétében tárgyalunk, s jóakarattalug kihatásba lett helyezve, hogy városunk ezen segélyre nézve kárpótolatni fog.

A legközelebbi jövőben foglalkozni fognak a honvédségi fióklaktanya s a bírósági épületek bérlete, a várarki csatorna rendezése és mélyítése; a sertésszűrőszék felállítás; a balatoni vasút által nyújtandó kártalanítási kérdéssel, az aggok és az árvaházi növendékek árvaházi költségeit nem lehetne-e az orsz. betegápolási alap terhére utalni, a függő kölcsönök rendezése és megfelelő kölcsönök felvétele kérdésével.

Tisztelettel jelentem, hogy a májusban városunkban tartott orsz. vasutas közgyűlés alkalmával gr. Battyányi Tivadart s a kongresszus tagjait a város nevében üdvözöltem és fogadtam, melyért a város közönségének gr. Battyányi Tivadar, a szövetség elnöke levélben fejezte ki köszönetét.

Jelentem továbbá, hogy a Vörösmarty szobornak 1908. május 24-én Budapesten történt leplezése alkalmával a városi tanács a város képviselőitben engem és dr. Kerekes Lajos főjegyzőt küldött ki, kik ott megjelenve köszörut helyeztünk a szoborra.

Kérem jelentésem tudomásul vételét.

A zárszámada.

A szombati közgyűlés gerincét az 1907 éviről szóló zárszámada képezte. Saára Gyula dr. polgármester a felelősséget a múltért nem vállalja. A múlt cselekedetei elődjének nevéhez fűződnek s ezért nem kérhet egyebet a közgyűléstől, mint hogy tárgyilagosan vegyék bírálat alá. Gavalléran meghajlítva lobogóját elődje előtt, aki fiatalon kezdette pályáját és öregségig abban maradt. Ha energiája csökkent is később, de az elismerést tőle nem lehet megvonni. Ő a rendszer ellen küzdött, a melyet hibásnak tartott, de nem a személy ellen.

Ami a zárszámadára tett bíráló megjegyzéseket illeti, Saára dr. helytelenül a múlt eljárását, amikor a megjegyzéseket egyszerűen az irattárba tették el. Ő mindezeket evidenciában kívánja tartani s a jövőben követni. A számfelülvizsgáló bizottságnak köszönetet mond lelkiismeretes munkálkodásáért s különösen annak elnökét Dieballa Györgyöt jegyzőkönyvi elismerésben kéri részesíteni. (Dieballa György részletes, kimerítő jelentését lapunk legutóbbi számában egész terjedelmében leközlöttük.)

A részletes vitánál Vermes Mihály dr., a csendőrség részletes bevezetését kéri, a mit Saára Gyula dr. is helyesel s a további lépéseket, míhelyt ideje lesz, vállalja. Csöppentky Mihály dr. az iparosok és földmivesek érdekeit hangsúlyozza, Lakatos Frigyes dr. a templom alapítványok kezelését kifogásolja, most a város kezeli. Fister János — El is kezelt belőle a régebbi időben körülbelül 150.000 forintot. Saára dr. polgármester azt a megnyugtató kijelentést teszi, hogy a dolgot meg fogják vizsgálni s ha a mostani kezelés nem helyes, át fogják helyezni a legyes-alapítványokhoz.

Lits Ferenc és P. Nagy János a föld értékelését helytelennek találja, a mire nézve Saára Gyula dr. kijelenti, hogy a földek új leltározását helyesnek s rövid időn belül végrehajtandónak tartja.

A közgyűlés rendes tárgyszorozata.

A kerékpárokra stb. vonatkozó szabályrendeletet elfogadta; a gazdasági ismétlő iskola céljaira 320 koronát; a honvéd ker. bíróság számára építési átalakítása 1200 koronát megszavazott a közgyűlés. Deák Ferenc végrehajtot véglegesítette, özv. Schwanner Jánosnak kegydíj iránti kérvényét elutasította; a levéltár rendezésére 6 hónapra egy díjnyokot rendelt. A honvédlaktanya bérbeadására vonatkozólag a közgyűlés felkérte Saára Gyula drt, hogy eszközölje ki a főispánnal együtt a laktanyának legalább 25 évre való bérbeadását. Egy magánember ajánlatot tett a városnak, hogy a gyalogsági laktanyához barakkot építhessen. Pető Miksa indítványára kimondotta a közgyűlés, hogy a mérnökkel terveket készíttet, hogy mennyiért lehetne a barakkot nálunk felépíteni és így 20 ezer katonai időnkénti elhelyezését a város számára biztosítani annak összes jövedelmével. A rendőrök és városi szolgák részére a magasabb fizetési pótlékokat január 1-től megszavazta a közgyűlés. A Közgazdasági Bank átvett egy zálogházat, ezzel kapcsolatban a közgyűlés Keresztes Zsigmond v. b. t. indítványára kimondotta, a városi takarékpénztár és városi zálogház kérdését, a melyet a régi éra elaltalt, újra fölébreszt.

Az új ipariskola építése ügyében az utolsó intézkedések történnék. Az állami évi 6000 kor. segélyt ad, a mely a törlesztésre elegendő. A Deák Ferenc-utcai iskola építésére vonatkozólag a közgyűlés — miután a tervek teljesen elkészültek — azt az utasítást adja, hogy a polgármester terjesszen a legközelebbi közgyűlés elé utasítást aziránt, hogy a szükséges pénzfedezetet honnan nyeri. A villamos részv. társaság semmiként sem tudván beenyugodni a rá kirott pénz-bírságba, a közgyűlés elé megfeleltette; a közgyűlés azonban elutasította. A felemelt tanítói fizetéseket, minthogy azok a miniszteriumtól a záros határidőn túl jóváhagyással le nem érkeztek, a közgyűlés kiutalta.

A felsőbb leányiskola nyilvános jellegének végleges engedélyeztetését a közgyűlés jóváhagyta. A közgyűlés 18 órákor végződött.

UJDONSÁGOK.

— **A képviselőválasztás.** A függetlenségi kör vasárnap d. e. tartott ülésében nagy lelkesedéssel tudomásul vette Mandorff Géza báró jelölését. Őt valamint Kossuth Ferencet és Justh Gyulát táviratilag értesítették a jelölésről. Mandorff báró programbeszéde jun. 14-én d. e. 11 kor lesz a városháza udvarán. Az ő és a Budapestről érkező képviselők fogadására küldöttség megy ki a vasutra. *A képviselőválasztás jun. 16-án Keddén lesz.*

Pártelnök lett Nagy Ignác, társelnökök Kenessey Gyula, Raucher Béla, Tóth Artur, alelnökök: a Belvárosban Czapary László dr., Keresztes Zsigmond, Say Viktor dr. — a Palotavárosban Németh János, Richter József, — a Térvárosban id. Almásy Ferenc, Dorombözy József, Winkler Nándor, — a Vizvárosban Flaskár József, Szalczgruber József, — a Felsőváros 1-ső kerületében Berregi József és Csitári G. Emil, — II. kerületben Kristóf Károly és ifj. Lits Ferenc, jegyzökké Bokor Attila, Farkas Sándor, Konrad Kálmán, Németh István és Schmid Rajmundot választották.

— **A Pázmány Egyesület.** A kath. újságírók egyesülete vasárnap Veszprém városában gyűlésezett. Városunkból Prohászka Ottokár dr. megyéspüspökön az egyesület elnökén kívül Bilkei Ferenc, Borján Ferenc, Diebala György, Kelemen Béla, Kuthy József dr., Nagy Alfonz, Szabady József dr., Vass József dr. és Viszota Alajos dr. voltak a gyűlésen. Veszprém városa nagy ünnepélyességgel fogadta az ország minden részéből, főleg Budapestről érkezőket. Jutason Szegelethy polgármester üdvözölte őket, a honnan hosszú kocsisor vonult a városba. A küldöttség előbb misét hallgatott, aztán tisztelgett Hornig báró püspöknek, a ki vendégül látta őket. Délután megnézték a róppant érdekes megyei múzeumot, a melyről lapunk csütörtöki tárcarovatában írunk majd s előre is fölkerjük rá a szives figyelmet. A Pázmány Egylet saját belső ügyeit választmányi ülésben rendezte el, a mely után diszgyűlés volt a megyeház nagytérében. Bárna mondhatjuk: ott volt Veszprém vármegye egész intelligenciája. Megyéspüspökünk magaróptu beszéde óriási hatást keltett, a többi tárgyalknál a közönség olvadozott a buzdulástól. Jánosz Gusztáv kanonok klasszikus költemény fordítása, Lukács József érdekes történelmi emlékezései, Rédei Gyula lelkes beszéde hangulatot keltettek. Végül Prohászka elnök és Hornig báró püspök intéztek rövid beszédeket a publikumhoz. Este a Kath. Kör 300 teritikes bankettet rendezett a vendégek tiszteletére. Minderről s különösen Veszprémről részletesen és tárcában legközelebbi lapunkban beszélünk.

— **Nagy Sándor hagyatéka megtámadva.** Szomorú hír! Minden jó ember és minden jó ügy iránt való lelkesedés lehagolton veszi tudomásul, hogy Nagy Sándor drnak, a nemeslelkű, az emberiség javát csodálatos szeretettel ápoló, Nagy Sándornak: végrendeletét megtámadták. Karácsony estjén halt meg, összes vagyonát, másfél millió koronát nemes szívének indulata szerint jótékonycásra hagyta. A székesfehérvári városi árvház körülbelül 600 ezer koronát, a városi kórház körülbelül 100 ezer koronát kap a hagyatékból. A hagyatéki tárgyalás Sárobgárdon volt a múlt szombaton. A rókók: a Koller-család, madi Kovácsok megtámadták a végrendeletet. Miért? Mert szerintük az olyan rókón, a ki nem gazdag rókónaira, hanem elhagyott szegény árvákra, a kórügyon gyötrődő betegekre

hagyja a vagyonát, az nem lehet más, mint bolond. Ők így képzelik. Ha nekik hagyja a sok pénzt, ő lett volna a legokosabb ember a világon, szép márvány sírrellel és betakarták volna a tetemet, hogy valahogyan ki ne jöjjön onnan és ne változtasson a végakarátán, de mivel a legnemesebb szándékból kiindulva tette, a mit tett, tehát — szerintük — csak örül lehetett. Nincs jogász, nincs józan eszű ember, — pedig sokakat megkérdeztünk már — a ki azt mondhatná, hogy a tisztelt rókónság ebben a perben győzni fog. 99 század és 9 tizedrés bizonyossággal ők is látják, sőt az ország egyik legfogasabb fiskálisa meg is mondotta: nekik, hogy nemcsak nem nyerne, de (itt egy kifejezést használt) meg is mondotta, hogy mi az a fiskális, a ki egy ilyen veszett ügyet elvállal. Az örökösök azonban mégis perelnek! Meg akarják semmisíteni a végrendeletet azon a címen, hogy Nagy Sándor nem volt épelméjű. Másra azonban nem tudnak támaszkodni, csak arra, hogy kedves rókónuk excentrikus ember volt, voltak szeszélyei, nem szerette a rókónait, hanem másokat. A törvény azonban kimondja, hogy az ilyen végrendelet még abban az esetben is érvényes, ha olyan örült ember csinálta, a kinek csak néha vannak tisztá pillanatai. Ezenfelül még formai okokat is igyekeznek találni a végrendelet megdöntésére. Kifogásaik azonban minden hozzáférő ember szerint abszurdumok. Ügyvédjük Nagy Emil ország képviselője. Mély elkeseredéssel halljuk ezt a csunya hirt. Meggyágyunk gyötrődve, hogy sikerük nem lesz, és hogy megfogytunk fizetni az 5 védőügyvéd perkoltségeit is. De óriási kár lesz az, hogy jótékony intézked. 4—5, sőt talán 10 év múlva jutnak a pénzülkőz. Addig az Isten áldása a pörlekedő uraknak a feltét fogja nyomni.

— **A dalosünnep központi bizottsága** ez úton kéri fel a különböző bizottságok tagjait, hogy a napokonként a. u. 5 órakor a városház tanácstermében tartandó értekezleten minél számszerűbben megjelenni sziveskedjenek.

— **Találkozó.** A múlt pénteken 13 uriember gyűlt egybe fogalmazásunkban, hogy 30 éves találkozója alkalmából felüljissa ifjú korának emlékeit. Az iskolatársak szentmisét hallgattak, tisztelegtek az igazgatónál, aztán a temetőbe rándultak, hogy megkoszorúzzák elhunyt iskolatársaik sírját. Délben kedélyes bankettre ültek össze a Magyar Királyban.

A találkozózn résztvettek: Dr. Czako László cs. és királyi főtörzssorvos (Budapest), dr. Csányi István királyi törvényszéki bíró (Malacka), dr. Erlitz János orvos és neje (Szeged), dr. Fittler Dezső ügyvéd (Budapest), dr. Gerber Béla orvos (Budapest), dr. Hájos kir. főügyész helyettes (Budapest), Heltay Jenő főszolgabíró (Sárobgárd), Koller Pál földbirtokos (Arad), dr. Nagy Imre orvos és neje (Pápakovács), Neumeyer Gellért plébános (Zamárdi), dr. Patáji Soma orvos és neje (Budapest), Tóth István alezredés-hadbíró (Szeged).

— **Eljegyzés.** Vértessy József helybeli fodrász eljegyezte Durát Katicát.

— **Az iparos tanonc Otthon ünnepe.** Kedves ünnepségben áldozott vasárnap d. u. a Szent Imre-teremben tartott ünnepségben iparos tanonc Otthon igazgatója, Pausch Rafael érdemeinek. Az iparos tanonok nevelésén fáradozó, agilitással munkálkodó igazgató jólesőn láthatta a vasárnapi ünnepségen fáradozásának jutalma képen azt a rajongó szeretetét, amellyel tanítványai elhalmozták. Kedves szép ünnep keretében arcképet leplesték le a Pausch Rafaelnek. Délután 4 órakor volt az ünnep, amelyre a termet zsúfolásig megtöltö a közönség jött egybe, hogy együtt ünnepeljen a tanulókkal. Az ünnepség megnyitójaként Csipkés Gyula h. igazgató üdvözölte Pausch Rafaelt ki hosszú betegsége után ilyen ünnepélyes alkalommal jött vissza tanítványainak körébe. A tanítók nevében Prei János II. oszt. tanuló mondott kedves szép szavakat az igazgatónak, beszéde végén hullott le a lefátyolozott képről a lepel. Még néhány lelkes szavalt hangzott el, amelyeket az igazgató ur c. egy felvonásos vigiáték előadása követett. A játékban Csöndör József, Csóhi Lajos, Grémer Imre, Hars Károly, Szabó János, és Szabó Ferenc ügyeskedtek. Az ünnepet Pausch igazgató szavai zárta be, amelyben meghatottan mondott köszönetet az ünneplésért.

— **Vonatkisiklások.** A DV. vonalán két vonatkisiklás történt, amelyek a vasúti kocsik összetörése, a pályatest megönigálása által tetemes kárt okoztak a vasutnak, egyikük emberéletben is tett kárt. A vonatkisiklások órák még nem tudják, valószínűnek látszik, hogy a nap heve által felszivódott vágányok laza egymáshoz állásán siklott meg a mozdony kereke. Az esteli személyvonatnak 6 óra 5 perckor kellett volna állomásunkra érkeznie, azonban még jóval az érkezési idő után sem adták jelzést az érkezésről. Késő este jött meg a hír, hogy a személyvonat Balaton-Szemes állomás körül kisiklott. A lokomobil vezetője félkezni igyekezett a mozdonyt, azonban a gép a bejárati váltónál hirtelen kiugrott a sínparból s a földet mélyen fölturva eldőlt. Magával rántott 3—4 kocsi, amelyek darabokra zúztak a nagy erővel történt kivágódásban. Az összes kocsik erős rázkódást szenvedtek s az utasok egymásra estek. Jelentékenyebb sérülést csak Gansl Adolf budapesti kezelő alisz szenvedett, kinek lábát összezúzta a vonatfőrmelék. Vétellen szerencse, hogy a vonaton 30 főből álló katonai is utazott, akik tiszt vezényszóval azonnal a mentési munkálatoknak láttak. Orvos is akadt az utasok között, aki a megebesült Gansl Adolfot az első segélyben részesítette. A kisiklás jelentette a nagykiszárlás és székesfehérvári állomásnak, ahonnan kisegítő vonatokat kértek. Városunkból Bölcskey állomásig közell azonnal utnak indította a kisegítő vonat, amely azután a megszokott személyi forgalmat tovább követtette Budapest felé.

A másik kisiklás, melyben egy tehervonat rongálódott meg, sokkal kisebb jelentőségű. Este 7 óra 2 perckor indították el állomásunkról Nagykanizsának a 244. számú tehervonatot, amely az első állomást sem érte el, Szabadbattyán állomásánál közelében kisiklott a pályatestről. Csodálatos, hogy nem a mozdony siklott ki, hanem a kocsisor hátulról fele. A különös siklás órák még teljes homály fedli. Emberéletben nem esett kár. Ez a második kisiklás sok bonyodalomnak vált okozójává. Megakadályozta, hogy a Szemesen kisiklott személyvonat utasait a kisegítő vonat szállítsa s elakasztotta az esti gyorsvonatot is, amely különféle kisegítő vonatok közvetítésével csak fél 11 órakor érkezett be a budapesti állomásra. Az utasok átszállása, akik között Abrányi Kornél, a miszteri sajtóiroda vezetője, több tábornok és képviselő is volt, az éjjeli sötétben igen nehézkesen ment. A szerencsétlenség épen egy hid előtt történt, az utasoknak, akik között sok gyermek, öreg ember is volt, fátyalfény mellett kellett átvonulniok a rozszant állapotban levő hidon. A sok kellemetlenség-járó utasok bizonyára sokáig emlékezetes marad az utasok előtt. A megrongált pályatestet csak másnap reggel lehetett kijavítani, s a forgalmat lebonyolítani.

— **Sorsházás paripára.** A sárpentelei nép-ünnepélyen egy paripát is ki fognak sorsolni. A 40 filléres belépti jegy egyuttal sorsházó cédula a paripára is.

Mr. Charles Lyon, ki tizenegy éven át Prof. dr. Árkövy (főorvos) asszisztense volt, minden szombaton rendel a „Magyar Király” szállodában.

— **Alba Mozgófényképszínház a vásártéren.** Előkelő kényelemmel 400 személyre berendezve. Csütörtökn kezdődő műsora: az Oberammergau Passiójáték 1300 méter, nagy részben, végig színes. Előadás kezdete pont 9 órakor. Szombat, vasárnap és hétfőn 2 előadás, este 7 és 9 órakor. Jó szelöztetésről gondoskodva van.

— **Egy felöltő érdekében.** A székesfehérvári Torna Club szombati majálisán egy sötétbarna L. J. monogrammal ellátott felöltő tévedésből elcserelődött. Felkérem az illető urat, sziveskedjék a felöltőt a városház kapusának átadni annál is inkább, miután az illetőről tudomásul bírok. L.

— **Előgött kerékpár.** Akócs János gömzömlatulajdonos helybeli lakos feljelentést tett a rendőrségnek, hogy vasárnapra virradóra a kapun történt baniászás, vagy alkülcsest történt behatolás útján ismeretlen tettes ellopta 160 kor. értékű kerékpárját. A gyau egy elbocsájtott molnársegédre irányul, a ki ellen a rendőrség a nyomozást folyamatba tette.

Táncmulatság a dalosok tiszteletére. A Székeshérvári DV. Mihály Dalegyet a helybeli Polgári Dalkörrel, karöltve a vidéki dalostestvérek tiszteletére, f. hó 8-án este Latzkovits Béla jóhírű vezényletében táncmulatságot rendez, melyre a n. b. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Bővebbet a faljegyzők...

Egy jótöredék, aki évek során át ur-konyhat-vetett, izletes házi étkezés adására ajánlkozik; vagy csaiadók számára házhozhordásra is. Vörösmarty-tér. 12. az.

A sertesvész nagyban pusztít városunkban. A vész terjedését persze nagyban elősegíti gazdálkaink hanyagsága, akik nem jelentik be a rendőrségen a megbetegedéseket s az elföldelést avatallalán módon maguk kezelik. A rendrész szigorú büntetéssel fogja sújtani azokat a gazdákat, akik nem jelentik beteg sertesüket. Eddig már 60 feljelentés érkezett.

Mindenestűn, tisztességes, felvétetik az Egyházmegyei Könyvnyomdában.

A modern nő.

Írta: PEEK GYULA.

(Folytatás.)

Már évtizedekkel ezelőtt tul estünk azon a kérdésem, hogy mi a férfi és mi a nő feladata és hivatása? A férfi hivatása — mint kétségbevonhatatlan erősebb neme a kenyér, a megélhetést való küzdelem; a nő: a fajfenntartás, a család gondozása. Bármiképp változtak is meg körünkben az élet, és társadalmi viszonyok, a két nem hivatása mindig ugyanaz maradt és az is fog maradni. A két nem ezen hivatását sem elégedetlenséggel, sem sophismákkal, sem megtört szívvel, való hivatkozással megváltoztatni nem lehet. Nem lehet pedig azért, mert a két nem két különböző hivatását isteni kezek jelelték ki, vagy mondjuk így: a természet jelelte ki. Sem az istent végzéseiben, sem a természetet törvényeiben megváltoztatni nem lehet.

Ezeknek ellenében a feminizmus excentrikus gondolkodással vádat emel a férfinem ellen, hogy a nő „túlságos szexualitásra kényszerít”, melynek hatására a nőben „meggyengülnek emberi vonásai, túlsúlyra jutnak a nemiek — aninai az kifejezést nyer ruházatában, modorában, sőt még testalkatában is. Követeli tehát, hogy a nő „nemcsak nemi, hanem egyéni életet is éljen.”

Minden élő lény akkor boldog, ha természetesen, rendeltetését betöltheti. A nő a természet a családi életre, gondolat; felruházta mindama tulajdonokkal, amik ott szükségesek, amik ott érvényesülhetnek. Szerencsétlennek mondhatjuk tehát ama feminista törekvést, mely a női természetes életfeladatától eltávolítani akarja. Bizonyára jól esik az embernek emberi tehetségeit kifejtenie. Amde legyen az a nő tudós; legyen művész, utalkodjék vagy élvezzen — szívében mindig út marad, mit nem tölthet semmi. A nőnek a családi otthon melegét, apró örömeit, bánatait nem pótolja a világ semmiféle hatalma. Még akkor sem, ha szenvedéssel, ünfeládozással kell is megfizetni értük. Mindig boldogtalan lesz az a nő, kinek lelkében azokat a gyengéd, nemes vonásokat ki nem fejlesztik, miknek éltető levegője a családi élet melege. Midőn tehát a feminizmus a nő számára egyéni életet követel, e molochnak megdölgötlanül dobja a nő boldogságát.

A nő mit sem veszített az által, hogy szűkebb körű családi életet él. Melyek azok az emberi vonások, melyek a nő mai életmódja mellett meggyengültek benne? Talán az, hogy a nő nem fejlődhetett oly izmosra, bátorra, harciasra — mint a férfi. Ha ez volna a felpanaszolt ok, úgy mi szomorokodni való sincs rajta. A társadalomnak ugyanis van erős anyákra, de semmi szüksége sincs vasyaró asszonyokra. A társadalomnak, hogy boldog lehessen, békére van szüksége s nem hákebonó harcias nőkre. Ami kavardást, harcot, háborút, történelmet, feljegyzett, annak felel asszonyok csináltak. Fondorkodással és azzal a „meggyengült” emberi vonással, ami oly jól áll nekik, szépségükkel, ragyogó szemekkel. Maradjanak csak meg a nők, hűdők, tulajdonai, kái, a családi körben és ne kívánjanak férfiakkal lenni. A változás vereségüket okozza. A feminizmus már is nevelt magának nőket, megfosztva

őket nőies vonásoktól. Sem fiú, sem lányekek ezek. Nőknek nem nők, férfiaknak nem férfiak. E téren az experimentális megboszulja magát. A természet nem engedte magával játékok üzteni.

A természetre való nagyhangú hivatkozás, melyebb betekintés után alighanem a nők karára üt ki. A természet jogosságát onnét aligha fogjuk kihámozni. Vidám, jókedvében néha ötletes. Így a madár világban produkált egy tisztán feminisztát is: a kakukkot. Ez egyéni életet él; fiaik kiköltését még csak fizetett cselédre sem bizza. Atyái vele a kácsa is; ez is feminista. Ezt a két jómádatat bizony nem mondhatjuk, hogy eszménye az anyamádárnak.

Hogy a fecske, oroszlan felneveli fiát s azután maga önálló faji életet él — ez igaz. A tehén is felneveli borját s midőn az megnőtt, elrugja magától s azután önálló életet él. Ez mind azt igazolja csak, hogy az állati családok csupán a testszükséglet, tartja össze. Amint e szükséglet megszűnt, feloslik a család. De hát az ember nem állat; a született gyermek nem fecské, vagy borju. Az emberi családnak épen azért, mert emberi, a tápláláson kívül erkölcsi szükségletei is vannak, melyeknek kielégítése hosszabb időt kíván, sőt több nemzedék közeműködését igényli. Az állati család nem ismer nagyapát, nagyanyát, sem unokákat, holtak iránt való kegyeletet. Az emberi édesanya meg felneveli, elhalt lánya gyermekeit, gondozza őket; ha fia agglégény, egész a sirig mellette van. Ez a kis erkölcsi értékű különbség emberi és állati család között annyira elrejtett volna, hogy Perkius Gilman Charlotte éjles szemre nem látta meg?

A nő mostani családi állapotában túlléngő szexualitásra van utalva. E feminista kijelentés magyarázatát szeretnők annak az amerikai asszonyoknak ajkairól hallani. A szabad szerelmet hirdeli; kényszerítő kapocs nélkül a vallás és időtartamot illetőleg. A szabad egyesülést irta zászlajára, mely az egyéni akarat szerint bármikor s bármely ekből lehatározható. Jól semmi kifogásunk ellene. Az emberi szabadság telje nyilatkoznék meg az ilyen szabad egyesülésben. Egyesül avval, akivel akar; egyesül addig, a meddig akar.

Amde az a szociológus amerikai asszony nem gondolta meg, hogy az ily szabad egyesülés csak a család fizikai funkcióinak elvégzésére alkalmas. Ez — és semmi egyéb. Hogy az ily egyesülés jellemalapító és nemzetépítő tényező legyen — azt maga Perkins Gilmon Charlotte sem hiszi — de ennyire már nem is gondol. Azt már nem fontolja meg, hogy mindaz, ami az emberi családöt összetartó kapcsot lazítja, árt a fajnak is. Nem látja, hogy épen ebben rejlik veszedelme a szabad szerelemnek. A szabad egyesülés megfosztja a házasságot a vallási és törvényes szankcióitól, ezzel megfosztja azt az állandóságtól, mely a családi élet erkölcsi határainak feltétele. Nemzeti hagyomány nélkül nincs nemzet. Családi hagyomány nélkül nincs család. A családok ezreire nyugszik a társadalom; hogy az a társadalomban szállard legyen, ahhoz az egész életet át való egyesülés s az ebből eredő családi szellem kialakulása szükséges.

(Folyt. köv.)

Anyakönyvi statisztika.

1908. május hó 23-tól május hó 30-ig.

Születés. Született: 17 törvényes fiú, 6 leány, 3 törvénytelen fiú, 0 leány; ezekből halvaszületett törvényes fiú 0, leány 0; törvénytelen fiú 0, leány 0. Összesen 26.

Halálozás. Elhalt: 3 fiú, 5 nő; ezekből 7 éven aluli törvényes fiú 2, leány 3, törvénytelen fiú 0, leány 0, 7 éven felüli fiú 3, nő 2. Összesen 10.

E szerint a születés a halálozást 10-tal múlja felül. Elháltak. Özv. Schnetzer Miklósné, Aschenbrenner Rozália, r. k. 64 éves, Csorda-utca 14. — Vadász Julianna r. k. 11 hónapos, Szarcsa-utca 32. — Kronhoffer Ferenc r. k. 17 napos, Forgó-utca 7. — Tóth Pál r. k. 15 napos, Megyeház-tér 17. — Tóth Erzsébet r. k. 15 napos, Saiget-utca 1. — Magó Julianna r. k. 16 hónapos, Lövöldé-utca 6. — Zemancsek Mihály r. k. 33 éves, varrógépűgyök, Kigyóköz 2. — Baksa Kálmán r. k. kékfekető-segéd, 40 éves, Fazekas-utca 16. — Zólyomi Mihály ref. földm. napsz. 41 éves, Seregélyesi-ut 1. — Szij József r. k. 62 éves, napszamos, Seregélyesi-ut 1.

Kihirdetések.

Klein József r. k. kőműves-segéd és Kéri Mária, Major-utca 7. — Orbán Gyula r. k. utodalmi körérdező Szempc. Pozsonym. és Rehorszka Alojzia Tobak-utca 21. — Xántner János malombéri Csór és özv. Iuth Mihályné szül. Brandstatter Julia tőkepenész Székeshérvár, Tobak-utca 10.

Mielőtt
Stamboly, János-1. újlak
KÖLCSON
Iténi intézkedések,
kérjék díjtalanul prospektust
MELLER L. EGVED.
Gyömrői-utca 7.
Telefon-internum 46-241.

HIRTILING PÁL
KOCSIGYÁRTÓ.
Üzlet: Tolnai-utca 16. Székeshérvár. Raktár: Simor-utca 35.
A nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlom dusan berendezett kész Kocsi raktáromat. Továbbá ajánlom a jónan berendezett bognár üzletemet, készletbe tartok nindennemű hintó és hajtó kocsi korbákat, kerekeket és hozzá tartozó összes fa részeket a leggyorsabban és jutányos árban szállítok.
Kovács, bognár és kocsifényező
tanulók felvétetnek.

VÉDJEGY.

FIGYELEM!

Azon varrógépek, melyeket más kereskedők árusítanak és forgalomba hoznak, mind a régi SINGER-féle varrógépek utánzatai. Ezek természetesen nem eredeti SINGER-varrógépek s nem is a SINGER-varrógép részvénytársaságtól származtak — miért is ügyeljünk a védjegyre, mert csak ezen védjeggyel ellátott varrógépek a valódi, eredeti SINGER-gépek.

SINGER Co.
varrógép részvénytársaság Bognár-u. 2.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székeshérváron.